МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра психології

Затверджено
На засіданні кафедри психології
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08. 2023 р.)

Завідувач кафедри _____

Силабус з навчальної дисципліни «ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

що викладається для здобувачів усіх спеціальностей третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Львів 2023

Назва курсу	**ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ**
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Коперніка, 3, кафедра психології https://us02web.zoom.us/j/6649500884?pwd=UWpUMktkOTJCNHVPY3F6MGRIMEh3QT09 Meeting ID: 664 950 0884 Passcode: 1mxvi9
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра психології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	для здобувачів усіх спеціальностей третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Викладач (-і)	Грабовська Софія Леонідівна, кандидат філософських наук, професор, завідувачка кафедри психології філософського факультету Проць Оксана Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології філософського факультету
Контактна інформація викладача (-ів)	ел. пошта sofiya.hrabovska@lnu.edu.ua тел. (038) 0989533059 ел. пошта oksana.prots@lnu.edu.ua тел. (038) 0677034747
Консультації по курсу відбуваються	Щовівторка, 15.00-16.00 год. (дистанційно) https://us02web.zoom.us/j/6649500884?pwd=UWpUMktkOTJCNHVPY3F6MGRIMEh3QT09 Meeting ID: 664 950 0884 Passcode: 1mxvi9

Сторінка курсу	https://filos.lnu.edu.ua/academics/postgraduates/postgraduates-psychology
Інформація про курс	Для аспірантів 2 року навчання. Види діяльностей, в яких апіранти можуть застосувати отримані знання: дидактична, науково-дослідна, методична, організаційна, виховна, педагогічна тощо) і /або типи задач, у виконанні і розв'язанні яких слухачі зможуть використати здобуті в межах курсу знання і вміння: розв'язувати задачі і проблеми, що виникають у навчальному процесі та виховній роботі зі студентами, розуміти себе та інших, будувати ефективне спілкування, організовувати командну взаємодію, будувати власну кар'єру.
Коротка анотація курсу	Навчально-виховний процес у вищій школі вимагає ґрунтовного психолого-педагогічного забезпечення, високої психологічної і педагогічної культури викладацького складу. Ситуація ускладнюється відсутністю у вищих навчальних закладах психологічної служби. Тому на викладачів психології покладаються також і функції психологів-практиків (такі як вивчення психологічних особливостей особистості студента і групи, допомога студентам в адаптації до навчання, до проживання в гуртожитку, вирішення проблем, що виникають в спілкуванні тощо). Важливою проблемою є розробка ефективних методик викладання у вищій школі, знання психології і тут може стати в нагоді. Особливої ваги набирають психологічні знання в процесі переорієнтації навчання з підходу, центрованого на викладачеві (коли викладач був центральною фігурою навчального процесу: видавав завдання, визначав обсяг матеріалу і напрямку навчального процесу, здійснював контроль за навчанням студентів тощо), до підходу, центральною фігурою якого стає студент, який навчається, актуалізуючи свій досвід, використовуючи знання колег, допомогу викладача, найновішу літературу, постійно вправляючись практично.
Мета та цілі курсу	***Мета навчальної дисципліни:*** ознайомити слухачів з психологічними особливостями діяльності студентів і викладачів в навчальному процесі у вищій школі. Дати знання, вміння, навички з психології, які допомогли б майбутнім викладачам вищої школи та науковцям виробляти ефективні методики викладання, результативно використовувати властивості психічних процесів, розвивати індивідуальні особливості особистості студентів, грамотно спілкуватись, пізнавати себе, бути самоефективним тощо.
Література для вивчення дисципліни	**Базова література** 1. *Барановська Л.В.* Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посібн. Київ: НАУ, 2015. 240 с. 2. *Виноградова В.Є, Юрченко В.І.* Психологія вищої освіти : теоретичні та практичні аспекти : Навч. посібник.

Київ : Каравела, 2019. 308 с.
3. *Кайдалова Л.Г.* та ін. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібник / Л.Г, Кайдалова, Н.В. Альохіна, Н.В. Шварц, І.С. Сабатовська-Фролкіна. Харків : НфаУ, 2019. 248 с. https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/20444/1/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3i%D0%BA%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3i%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81i%D0%B1_%D0%97%D0%B0%D0%BC_19.010.pdf
4. *Мащенко Н.*І. Основи педагогіки і психології вищої школи: Курс лекцій. Кременчук, 2006. 272 с.
5. *Подоляк Л.Г., Юрченко В.І.* Психологія вищої школи: Підручник. Київ: Каравела, 2017. 360 с.
6. *Подоляк Л.Г.* Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посібн. Київ: Каравела, 2007. 336 с
7. *Чернілевський Д.*В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. 402 с.
8. *Юрченко В.І.* Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.В. Кудіна, В.І. Юрченко. К: КСУ, 2004. 176 с.

Додаткова література

1. Аксіопсихологія людської деструктивності : від анатомії до профілактики : монографія /за заг. ред. З. С. Карпенко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т ім В.Стефаника». Івано-Франківськ : Супрун В.П., 2016. 220 с.
2. *Гірник А. Д.* Основи психопедагогіки. Київ, 2016. 239 с.
3. *Городиська В., Пантіюк М., Міляєва В.*Педагогіка та психологія вищої школи : тексти лекцій. Дрогобич : Редакц.-видавн. відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
4. *Грабовська С.Л.* Психологічні аспекти комунікаційного менеджменту організації : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 456 с.
5. *Грабовська С.Л.* Психологія примирення : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 294 с.
6. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. / Вікторія Євгенівна Виноградова, Віктор Іванович Юрченко. К.: Каравела, 2018. 296 с..
7. Психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл.: С. Грабовська, А. Вовк, Т. Партико та ін. Київ : Ін Юре, 2014. 664 с.
8. *Семиченко В.*А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібн. для студ. вищих пе. нав. закл. Київ: Вища школа, 2004. 336 с.
9. *Слєпкань З.*І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ: Вища школа, 2005. 240 с.
10. *Титаренко Т.М.* Життєвий світ особистості : у межах і за межами буденності. Київ: Либідь, 2003. 376 с.
11. *Титаренко Т.М.* Сучасна психологія особистості : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2013. 372 с.
12. Ткалич М.Г. Гендерна психологія / М.Ткалич. Київ : Академвидав, 2012. 248 с.
13. *Штепа О.С.* Самоменеджмент (самоорганізація особистості): навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012 . 362 с.
14. *Duncanson N.* Sexual Bullying : Gender Conflict and Pupil Culture in Secondary Scholls. Routledge, 1999. 177p.
15. *Gerring R.J., Zimbardo P.G.* Psychology and Life : 20 ed. Addison Wesley Longman, Inc.,2013. 869 p.
16. *MacDonald C., Roberts-Pittman B.* Ciberbullying among college students: prevalence and demographic differences. Procedia –

	Social and Behavioral Sciences, 2010,Vol.9, 2003-2009. 17. *Wang J., Nonsel T.R., Ianotti R.J.* Cyber and traditional bullying: differential association whih depression. Journal of Adolescent Health, 2011, 48 (4), 415-417. 18. *Zimbardo P.G.* Man Interrupted : Why Young Man are Struggling an What we can do about it. Nikita Coulombe; Conan Press, 2016 Інформаційні ресурси www.Psychlit www.Psychinfo http://pidruchniki.ws http://psylib.ukrweb.net/books/beloo01/index.htm http://www.bookzone.com.ua/books/psychology/ http://www.mindmeister.com/ 153116145/_
Тривалість курсу	90 год. 3 кредити
Обсяг курсу	*Для денної форми навчання:* 32 години аудиторних: з них 16 годин лекцій; 16 годин практичних занять; 58 годин самостійної роботи. *Для заочної форми навчання:* 12 години аудиторних: з них 6 годин лекцій; 6 годин практичних занять; 78 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після завершення навчання здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти буде : **знати:** - психологічну структуру і компоненти діяльності студентів і викладачів; - закономірності і властивості пізнавальних емоційно-вольових процесів; - вікові особливості розвитку студентів; - про структуру і розвиток особистості та її індивідуальні особливості; - основні механізми ефективного спілкування;

	- теорії сучасної психології, що дають можливість розробляти і впроваджувати ефективні методикивикладання. **вміти:** - застосовувати одержані знання на практиці; - використовувати знання з психології вищої школи для розробки методики викладання фахових дисциплін; - визначати темперамент особистості, особливості уваги, пам'яті, мислення студентів і застосовувати цізнання для вдосконалення індивідуального підходу студентів; - сприяти легшій адаптації студентів до навчання; - планувати свою кар'єру і готувати до цього студентів Вибіркова освітня компонента «Психологія вищої школи» суттєво доповнює та підсилює набуття **загальних компетентностей** (ЗК) та **спеціальних (фахових, предметних) компетентностей** (СК), а також додатково сприяє засвоєнню **програмних результатів навчання** (ПРН) визначених освітньо-науковими програмами для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти усіх відповідних галузей знань та спеціальностей. А також навчальна компонента сприятиме реалізації загальної мети ОНП Психологія в частині підготовки здобувачів освіти до педагогічної діяльності у вищій школі.. У результаті успішного завершення навчання здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти набуде такі *загальні компетентності*: ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності та *спеціальні компетентності:* СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності. СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті. СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним. Навчальна компонента сприятиме досягненню таких *програмних результатів* навчання: РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці. РН10. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-

	методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.
Формат курсу	Очний (денний/вечірній)/заочний
теми	**ДОДАТОК (схема курсу)**
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Навчальна дисципліна базується на психологічних дисциплінах, які аспіранти вивчали впродовж навчання на першому (бакалаврському) та другому (магістрському) рівнях вищої освіти (Психологія, Загальна психологія, Педагогічна психологія, Вікова психологія, Соціальна психологія, Психологія творчості, Психофізіологія, Психологія здоров'я тощо), а також пов'язана з навчальними дисциплінами Педагогіка вищої школи, Методика викладання фахових дисциплін, Філософія вищої школи.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, інтерактивні методи (демонстраційні вправи, ситуаційні вправи, задачі, мозковий штурм, синектика, дискусії, робота з тестовими та іншими діагностичними методиками тощо)
Необхідні обладнання	Мультимедійний пристрій, комп'ютер, фліпчарт, папір, маркери
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: - **семінарські заняття** – одне заняття 5 балів, 8 занять - 40 балів (40% семестрової оцінки); - **індивідуальні завдання аналітико-рефлексивного характеру** – одне завдання - 5 балів, 8 завдань – 40 балів (40% семестрової оцінки) *На вибір 8 із 12 завдань запропонованих аспіранту*: «Врахування стилю навчальної діяльності в індивідуальній роботі зі студентом»; «Методика

визначення навчального стилю (Д. Колб)»; «Усвідомлені/неусвідомлені мотиви», «Модель розвитку мотивів. Структурування й систематизація»; «Психологічні засади ефективного викладання. Аналіз критеріїв з класифікації "методик спілкування лектора"; «Рефлексивний аналіз «Теорія – Практика»; «Рефлексивний аналіз "Між процесом і метою"; «Вікно Джогарі»; «Механізми соціальної перцепції»; «Тренування досвіду неконфліктної комунікації»; «Ретроспективна або проспективна рефлексія студентських груп»; «Чому я можу Вас навчити?».

- **Модульний контроль** в усній формі, тестовій формі 20 балів (20% семестрової оцінки);

Критерії оцінювання семінарського заняття

5 балів – відповідь повна, творча, аспірант демонструє глибоке розуміння та власні міркування, вміння аргументувати судження і висновки, наводить приклади;
4 бали – відповідь повна, логічна, аспірант демонструє результати обґрунтування питання науковцями, але без самостійного осмислення;
3 бали - відповідь повна, але репродуктивна, самостійний аналіз слабо аргументований
2 бали – відповідь часткова, суть обговорюваного питання розкрито поверхово.
1 бал – доповнення, або відповідь містить неточності
0 балів – порушення вимог академічної доброчесності

Критерії оцінювання індивідуальних завдань
5-4 балів – аспірант демонструє розуміння змісту завдання, його теоретичної основи (ідеї, концепції), логічно викладає свої міркування, аргументовано викладає результати аналізу і формулює висновки (резюме);
4 бали – аспірант демонструє розуміння змісту завдання, його теоретичної основи, логічно викладає свої міркування, аналізує і формулює висновки, однак інтерпретації мають довільний, не систематизований характер ;
3 бали – аспірант в основному розкриває поставлене завдання, викладає свої міркування, аналізує і формулює висновки, однак вони мають частковий характер ;
2 бали – аспірант поверхово розглядає поставлене завдання, не викладає своїх міркувань, висновків, рефлексивний аналіз відсутній
1 бал – відповідь аспіранта репродуктивна, містить переказ теоретичних джерел;
0 балів – порушення вимоги академічної доброчесності.

Загалом 100 балів – залік: 0-50 незараховано (0-24=F; 25-50=FX), 51-100 - зараховано (51-60= E; 61-70=D; 71-80=C; 81-89=B; 90-100=A). FX означає: “незараховано” – необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання; F означає: “незараховано” – необхідна значна подальша робота, курс потрібно пройти повторно.

	Академічна доброчесність: очікується, що роботи здобувачів наукового ступеня доктора філософії будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Результати навчання, здобуті у неформальній та інформальній освіті**, зараховуються відповідно до «Порядку визнання у Львівському національному університеті імені Івана Франка результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті». Відповідну заяву про перезарахування (кредитів, частини кредитів) слід подати на ім'я ректора до початку вивчення курсу). Додатково здобувач може претендувати на перезарахування окремих тем практичних занять, індивідуальних завдань на підставі: - публікації статті, участі у науковій конференції та публікації матеріалів (тез) за тематикою курсу; - надання сертифіката -тів про здобуту неформальну освіту за тематикою курсу. - сертифікатів, дипломів електронних курсів з психології на платформах *EdEra, Prometheus, Coursera, Alison* за тематикою курсу. Сертифікати та результати інформальної освіти і результати їх перезарахування викладачем розміщуються на сторінці курсу на платформі Moodle. Оцінюються результати відповідною кількістю балів, яку визначено для конкретної теми (індивідуального завдання) **Консультації в умовах дистанційногонавчання**. У разі дистанційного навчання здобувачеві необхідно щотижня завантажувати виконані завдання у папку спільного доступу в системі Moodle, щоби колеги могли їх прочитати та висловити свої зауваження, а викладач міг прочитати й оцінити виконання завдання. **Політика щодо академічної доброчесності.** Львівський національний університет імені Івана Франка плекає фундаментальні цінності академічної доброчесності: Чесність, Довіра, Справедливість, Повага та Відповідальність. Кожен учасник освітнього процесу в Університеті несе персональну відповідальність за дотримання академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Політика академічної доброчесності є принципово важливою – в Університеті діє «Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка», розміщено за покликанням: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf У кожному сумнівному випадку, де здобувач невпевнений щодо доброчесного використання наукових матеріалів, необхідно проконсультуватись щонайменше з одним викладачем. **Політика щодо відвідування.**

	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин, воєнні дії) навчання може відбуватись в онлайн форматі. Здобувачі зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених освітньою компонентою. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються**.
Питання до заліку	1. Предмет психології вищої школи. 2. Проблеми і завдання психології вищої школи. 3. Чи потрібна у вищій школі психологічна служба? 4. Вікові особливості студентської молоді. 5. Чи правомірним є вживання терміну "студентський вік"? 6. Адаптація першокурсників до навчання в ЗВО. 7. Як вчити студентів вчитися в ЗВО? 8. Види і особливості діяльності студентів. 9. Навчальні стилі: риси, обмеження, переваги. 10. Механізми научіння і навчальний процес в ЗВО. 11. Види і особливості діяльності викладача ЗВО. 12. Мотиви і стимули в навчальному процесі в ЗВО. 13. Мотивація навчання студентів. 14. Вплив мотивації на ефективність викладацької діяльності. 15. Вплив переживань на поведінку і діяльність учасників навчального процесу в ЗВО. 16. Воля, вольова дія, вольова людина. 17. Чинники розвитку особистості студента. 18. Роль особистості викладача в навчально-виховному процесі в ЗВО. 19. Темперамент в адаптації студента до навчання у ЗВО. 20. "Притирка" темпераментів студентів і викладачів. 21. Вплив характеру на результативність навчання. 22. Здібності – база для ефективного навчання. 23. Загальні та спеціальні здібності та їх розвиток в процесі одержання вищої освіти. 24. Врахування і використання закономірностей відчуття і сприймання в процесі викладання в ЗВО. 25. Сприймання навчального матеріалу студентами. 26. Організація групової та індивідуальної уваги студентів під час навчання. 27. Закономірності запам'ятовування, збереження і відтворення навчального матеріалу. 28. Творче мислення та ефективність навчання. 29. Проблема розуміння і навчальний процес в ЗВО. 30. Розвиток мовлення студентів. 31. Мовлення викладача: вимоги, способи вдосконалення.

	32. Теорія поетапного формування розумових дій П. Я. Гальперіна та її “методичні” можливості. 33. Когнітивно-біхевіоральний підхід до навчання. 34. Проблемне навчання: розв’язанню проблем можна навчити. 35. Програмоване навчання: засади, переваги, обмеження. 36. Інтенсифікація навчання: складніше, швидше, більшими порціями. 37. Модель взаємодії “учень-викладач” у навчальному процесі за К. Роджерсом. 38. Психологічне забезпечення методик, що використовуються в інтерактивному навчанні. 39. Вплив інтерактивного навчання на особистісну, пізнавальну та емоційну сферу особистості студента. 40. Параметри спілкування: перцептивний, інформаційний, інтеракційний. 41. Класифікації видів спілкування. 42. Особливості комунікаційного процесі у вищій школі (залежно від форми навчання). 43. Рівні та механізми спілкування. 44. Студентська група – створення, розвиток, роль в навчальному процесі. 45. Утворення та етапи та особливості розвитку студентської групи. Структура групи, ролі в групі. 46. Проблема лідерства у групі. 47. Вплив групи на особистість студента. 48. Взаємодії та взаємовплив у групі. 49. Продуктивність групової роботи у навчанні. 50. Створення команди (колективу) в студентській групі. 51. Студент у гуртожитку: проблеми співжиття, допомога та контроль з боку викладачів, профілактика конфліктів. 52. Що таке булінг і як його долати? 53. Які булінгові позиції може займати певна особа в групі? 54. Як попередити булінг в студентській групі? 55. Дотримання режиму роботи та відпочинку в процесі навчання і здоров’я студентів. 56. “Тактичне” і “стратегічне” планування майбутнього. 57. Вибір кар’єри. 58. Працевлаштування. Задоволеність роботою. Зміна роботи (професії) перекваліфікація
Опитування	Письмова форма опитування

ДОДАТОК

Схема курсу (денна форма навчання)

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1 год 1 год	**<u>Тема № 1</u>: Вища освіта як предмет психологічного аналізу. Предмет, завдання і методи психології вищої школи** Вища освіта в Україні. Психологія вищої школи – галузь прикладної психології, педагогічної психології чи самостійна психологічна дисципліна? Проблеми і завдання психології вищої школи. Методи дослідження та інтерпретації в психології вищої школи. **<u>Тема № 2</u>: Вікові особливості студентської молоді** Вдосконалення психічних процесів в юнацькому віці і в молодості. Студентство як соціальна категорія. Новоутворення в психіці. Ідентифікація та соціально-рольове самовизначення студентів. Адаптація першокурсників до умов навчання у вищій школі. Чи варто студентів	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв’язання задач Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, мозковий штурм, розв’язання задач	Презентація навчально-методичні матеріали Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 2,7,8,9, 13-19, 25 БЛ - 1-7; ДЛ - 2,7,8,9, 13-19, 25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год. Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.	1 тиждень 1 тиждень

	учити вчитися?					
2 год	**<u>Тема № 3</u>: Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі. Діяльність студента, діяльність викладача** Психологічні умови ефективного управління навчально-виховним процесом у ВНЗ. Психологічна структура діяльності: мета, мотив, дія, знання, вміння, навички. Закономірності формування навичок. Породження і корекція діяльності. Види і особливості діяльності студентів. Навчання як діяльність. Навчальні стилі: риси, обмеження, переваги. Визначення навчального стилю. Корекція навчального стилю. Механізми научіння. Види і особливості діяльності викладача вищої школи: у навчальному процесі, у науковому дослідженні, у вихованні студентів.	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв'язання задач, демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 7,8,9, 13-19, 25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.	2 тиждень
2 год.	**<u>Тема № 4</u>: Мотивація діяльності студентів і викладачів** Мотивація і стимули в навчальному процесі. Усвідомлені	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв'язання задач, демонстраційні	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 1,4,5, 7,10,15,17, 20,21,25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури.	2 тиждень

	мотиви: потреби, інтереси, переконання, ідеали. Неусвідомлені мотиви: установки і потяги. Як виробити у студентів позитивну мотивацію до навчання і наукового пошуку. Винагороди та мотивація діяльності викладача. Задоволеність роботою та мотивація діяльності. Мотиваційний конфлікт. Вплив мотивації на ефективність діяльності студента і викладача. Мотивація досягнення успіху та запобігання поразок у діяльності студентів і викладачів.	вправи			3 год.	
1 год.	**<u>Тема № 5</u>: Емоції, почуття, воля** Емоції і почуття у житті молодої людини. Емоційні стани та види почуттів. Вплив переживань на поведінку і діяльність учасників навчального процесу в ВНЗ-і. Саморегуляція при переживаннях. Кохання і навчання: як не зробити їх перешкодами одне для одного. Сесія не повинна приводити до дистресу. Воля, вольова дія, вольова людина. Воля як чинник успіхів.	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв'язання задач, демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 7,11,12,15,25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.	3 тиждень
2 год.	**<u>Тема № 6</u>: Вища школа як інститут соціалізації людини.**	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота,	Презентація навчально-методичні	БЛ - 1-7; ДЛ - 1,2,3,4,7,12,17,20-22, 24,25,28	Опрацювати відповідні розділи	4 тиждень

	Особистість студента і викладача Структура особистості та її розвиток. Спрямованість особистості студента (викладача) та результативність навчального процесу. Розвиток особистості студента під час навчання у ВНЗ-і. Вплив особистості викладача на навчально-виховний процес у вищій школі.Самосвідомість – "Я-концепція" та мотивація навчання студента в ВНЗ-і. Самооцінка та рівень домагань студентів, їхній вплив на ефективність навчання. Вибір життєвого стилю. Гендерні ролі та гендерні проблеми у вищій школі.	розв'язання задач, демонстраційні вправи	матеріали		рекомендованої літератури. 3 год.	
1 год.	**Тема № 7: Індивідуальні особливості студента і його адаптація до навчання у вищій школі** Темперамент і темп та ритм навчальної діяльності. Вплив темпераменту на пізнавальні здатності студента. Темперамент у адаптації студента до навчання у вищій школі. "Притирка" темпераментів студентів і викладачів. Характер як система	Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 3,4,7,12,15,19,25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.	5 тиждень

	індивідуальних особливостей особистості. Акцентуації характеру та психічне здоров'я. Чи впливає характер на результативність навчання? Здібності – база для ефективного навчання. Загальні та спеціальні здібності та їхній розвиток в процесі одержання вищої освіти. Обдарованість, талант, геніальність. Чи має шанс людина стати генієм без вищої освіти?					
2 год.	**Тема № 8: Пізнавальна діяльність студентів** Використання і врахування закономірностей і властивостей перцептивних процесів в процесі викладання у ВНЗ-і. Сприймання навчального матеріалу студентами. Типи сприймання і здатність до вивчення відповідних дисциплін. Увага: властивості, види, механізми. Організація групової та індивідуальної уваги студентів в процесі навчання. Увага – запорука ефективного навчання. Процеси і види пам'яті. Закономірності запам'ятовування, збереження, відтворення. Забування та боротьба з ним.	Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 7, 8,9,12-19,25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.	6 тиждень

	Відтворення матеріалу на іспитах (заліках, контрольних роботах, колоквіумах тощо). Засоби та вправи для розвитку пам'яті. Мислення в навчальному процесі у вищій школі. Проблема розуміння. Розв'язання задач і проблемних ситуацій. Пошук потрібної інформації. Розвиток мовлення студентів. Мовлення викладача. Використання уяви студентів для підвищення ефективності їх навчання. Чи потрібно викладачу мати розвинену уяву?					
2 год.	**Тема № 9: Спілкування у вищій школі** Параметри спілкування: перцептивний, інформаційний, інтеракційний. Класифікації видів спілкування. Особливості комунікаційного процесі у вищій школі (залежно від форми навчання). Рівні та механізми спілкування. Конфлікти у вищій школі: причини, анатомія, запобігання, розв'язання. Стилі поведінки в конфлікті. Процедури примирення. Особливості роботи психологічної служби вищої школи.	Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 3,4,5,6,7, 8,9,11,17,21	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.	8 тиждень

1 год.	**<u>Тема № 10</u>: Студентська група – створення, розвиток, роль в навчальному процесі год)** Утворення та етапи та особливості розвитку студентської групи. Структура групи, ролі в групі. Проблема лідерства у групі. Вплив групи на особистість студента. Взаємодії та взаємовплив у групі. Продуктивність групової роботи у навчанні. Створення команди (колективу) в студентській групі. Студент у гуртожитку: проблеми співжиття, допомога та контроль з боку викладачів, профілактика конфліктів. Проблема булінгу у вищій школі. Булінгові позиції. Діагностика, долання та профілактика булінгу у вищій школі.	Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 3,4,5,7, 9,11,24,26,27	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.	8 тиждень
1 год.	**Тема № 11: Планування часу і кар'єри** Ефективний розподіл часу: проблема не лише студентів, а й викладачів. Дотримання режиму роботи та відпочинку в процесі навчання і здоров'я студентів. "Тактичне" і "стратегічне" планування майбутнього. Вибір кар'єри. Працевлаштування. Задоволеність роботою. Зміна роботи (професії),	Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 10-12,20,21,23	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури 3 год.	9 тиждень

	перекваліфікація. Проблема безробіття. Спрямованість на успіх – важлива складова успіху.					
2 год.	**<u>Тема № 1</u>: Навчальні стилі та їхня корекція** 1. Навчальні стилі: визначення, особливості, переваги, обмеження. 2. Методика визначення навчальних стилів студентів. 3. Корекція вад навчального стилю.	практичне заняття : групова та індивідуальна робота. Робота з тестом “Навчальні стилі”. Рольові ігри, розв’язання задач, ситуаційних вправ.	Презентація навчально-методичні матеріали, текст тесту	БЛ - 4,5; ДЛ - 2, 7,8,12	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. Відповісти на опитувальник тесту 3 год.	10 тиждень
4 год.	**<u>Тема № 2</u>: Вивчення навчальної мотивації студентів** 1. Мотивація до навчання: види причини. 2. Стимули (заохочення і покарання) в навчальному процесі у вищій школі: за і проти. 3. Методики вивчення навчальної мотивації студентів	практичне заняття: дискусія, групова та індивідуальна робота. Ситуаційна вправа. Робота з тестами (“Потреби”, “Мотивація досягнення успіху”, “Навчальні інтереси” тощо).	Презентація навчально-методичні матеріали, тексти тестів	БЛ - 1,2,4; ДЛ - 1,2,7,8,9,10,12	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. Відповісти на опитувальники тестів 3 год.	11-12 тиждень
2 год.	**<u>Тема № 3</u>: Використання психологічних теорій для створення ефективних методик викладання в ВЗО** 1. Психологічні засади ефективного викладання. 2. Відпрацювання методик викладання з врахуванням ідей (на базі) певних психологічних	практичне заняття: дискусія, групова робота.	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1,4; ДЛ - 8,13,14,19	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури 3 год.	12 тиждень

	теорій.					
2 год. **4 год.**	**<u>Тема № 4</u>: Вироблення навичок ефективного спілкування** 1. Параметри спілкування. 2. Види і рівні спілкування. 3. Механізми спілкування. 4. Спілкування без конфліктів. **<u>Тема № 5</u>: Формування і розвиток студентської групи** 1. Формування групи, групові норми. 2. Утворення “команди” (колективу). 3. Групова динаміка. Кооперація, конформізм, конкуренція. 4. Діагностика, долання та профілактика булінгу у вищій школі.	практичне заняття: рольові ігри, вправи, задачі. дискусія, вправи, рольові ігри та демонстраційні вправи, групова робота.	Презентація навчально-методичні матеріали Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 3,4,5,7, 9,11 БЛ - 1,4,5; ДЛ - 5,6,7, 8, 9,13,14,26,27	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури 3 год.	13 тиждень 14-15 тиждень К/Р
2 год.	**<u>Тема № 6</u>: Поведінка викладача на лекції. Відеотренінг або рольова гра «Чому і як я можу Вас навчити»** *Домашнє завдання:* підготувати фрагмент лекції або практичного заняття на 5-7 хв. Під час віднотренінгу кожен учасник семінару читає свою “міні-лекцію” або проводить фрагмент практичного заняття. Ведеться відеозапис.Група переглядає	практичне заняття: відеотренінг, рольова гра	Відеотренінг або рольова гра		Підготувати фрагмент лекції або практичного заняття на 5-7 хв. або підготувати коротку програму дій, за допомогою якої можна чомусь навчити інших. 10 год	16 тиждень

	відеозапис і обговорює, виокремлюючи переваги, знахідки представлених фрагментів лекцій або практичних занять, робить побажання на вдосконалення педагогічних умінь та навичок кожного учасника тренінгу. Рольова гра «Чому і як я можу Вас навчити»: кожен аспірант має підготувати коротку програму дій, за допомогою якої можна чомусь навчити інших. Під час заняття ведеться демонстрація та обговорення слушності методики, виокремлення ефективних та вдалих засобів навчання.					
32: 16л+16 пр. занять					**58 год.**	***залік***

Схема курсу (заочна форма навчання)

Тиж. / дата / год.	**Тема, план, короткі тези**	**Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)**	**Матеріали**	**Література.*** **Ресурси в Інтернеті**	**Завдання, год**
0,5 год	**<u>Тема № 1</u>: Вища освіта як предмет психологічного аналізу. Предмет, завдання і методи психології вищої школи** Вища освіта в Україні. Психологія вищої школи – галузь прикладної психології, педагогічної психології чи самостійна	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв’язання задач	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 2,7,8,9, 13-19, 25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.

0,5 год	психологічна дисципліна? Проблеми і завдання психології вищої школи. Методи дослідження та інтерпретації в психології вищої школи. **<u>Тема № 2</u>: Вікові особливості студентської молоді** Вдосконалення психічних процесів в юнацькому віці і в молодості. Студентство як соціальна категорія. Новоутворення в психіці. Ідентифікація та соціально-рольове самовизначення студентів. Адаптація першокурсників до умов навчання у вищій школі. Чи варто студентів учити вчитися?	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, мозковий штурм, розв'язання задач	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 2,7,8,9, 13-19, 25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.
0,5 год	**<u>Тема № 3</u>: Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі. Діяльність студента, діяльність викладача** Психологічні умови ефективного управління навчально-виховним процесом у ВНЗ. Психологічна структура діяльності: мета, мотив, дія, знання, вміння, навички. Закономірності формування навичок. Породження і корекція	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв'язання задач, демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 7,8,9, 13-19, 25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.

	діяльності. Види і особливості діяльності студентів. Навчання як діяльність. Навчальні стилі: риси, обмеження, переваги. Визначення навчального стилю. Корекція навчального стилю. Механізми научіння. Види і особливості діяльності викладача вищої школи: у навчальному процесі, у науковому дослідженні, у вихованні студентів.				
0,5 год.	**<u>Тема № 4</u>: Мотивація діяльності студентів і викладачів** Мотивація і стимули в навчальному процесі. Усвідомлені мотиви: потреби, інтереси, переконання, ідеали. Неусвідомлені мотиви: установки і потяги. Як виробити у студентів позитивну мотивацію до навчання і наукового пошуку. Винагороди та мотивація діяльності викладача. Задоволеність роботою та мотивація діяльності. Мотиваційний конфлікт. Вплив мотивації на ефективність діяльності студента і викладача. Мотивація досягнення успіху та запобігання поразок у діяльності студентів і викладачів.	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв'язання задач, демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 1,4,5, 7,10,15,17, 20,21,25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.

0,5 год.	**<u>Тема № 5</u>: Емоції, почуття, воля** Емоції і почуття у житті молодої людини. Емоційні стани та види почуттів. Вплив переживань на поведінку і діяльність учасників навчального процесу в ВНЗ-і. Саморегуляція при переживаннях. Кохання і навчання: як не зробити їх перешкодами одне для одного. Сесія не повинна приводити до дистресу. Воля, вольова дія, вольова людина. Воля як чинник успіхів.	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв'язання задач, демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 7,11,12,15,25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.
0,5 год.	**<u>Тема № 6</u>: Вища школа як інститут соціалізації людини. Особистість студента і викладача** Структура особистості та її розвиток. Спрямованість особистості студента (викладача) та результативність навчального процесу. Розвиток особистості студента під час навчання у ВНЗ-і. Вплив особистості викладача на навчально-виховний процес у вищій школі.Самосвідомість – "Я-концепція" та мотивація навчання студента в ВНЗ-і. Самооцінка та рівень домагань студентів, їхній вплив на ефективність навчання. Вибір життєвого стилю. Гендерні	Лекція, самостійна робота, дискусія, групова робота, розв'язання задач, демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 1,2,3,4,7,12,17,20-22, 24,25,28	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.

	ролі та гендерні проблеми у вищій школі.				
0,5 год.	**Тема № 7: Індивідуальні особливості студента і його адаптація до навчання у вищій школі** Темперамент і темп та ритм навчальної діяльності. Вплив темпераменту на пізнавальні здатності студента. Темперамент у адаптації студента до навчання у вищій школі. "Притирка" темпераментів студентів і викладачів. Характер як система індивідуальних особливостей особистості. Акцентуації характеру та психічне здоров'я. Чи впливає характер на результативність навчання? Здібності – база для ефективного навчання. Загальні та спеціальні здібності та їхній розвиток в процесі одержання вищої освіти. Обдарованість, талант, геніальність. Чи має шанс людина стати генієм без вищої освіти?	Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 3,4,7,12,15,19,25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.
1 год.	**Тема № 8: Пізнавальна діяльність студентів** Використання і врахування	Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 7, 8,9,12-19,25	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.

	закономірностей і властивостей перцептивних процесів в процесі викладання у ВНЗ-і. Сприймання навчального матеріалу студентами. Типи сприймання і здатність до вивчення відповідних дисциплін. Увага: властивості, види, механізми. Організація групової та індивідуальної уваги студентів в процесі навчання. Увага – запорука ефективного навчання. Процеси і види пам'яті. Закономірності запам'ятовування, збереження, відтворення. Забування та боротьба з ним. Відтворення матеріалу на іспитах (заліках, контрольних роботах, колоквіумах тощо). Засоби та вправи для розвитку пам'яті. Мислення в навчальному процесі у вищій школі. Проблема розуміння. Розв'язання задач і проблемних ситуацій. Пошук потрібної інформації. Розвиток мовлення студентів. Мовлення викладача. Використання уяви студентів для підвищення ефективності їх навчання. Чи потрібно викладачу мати розвинену уяву?				

0,5 год.	**Тема № 9: Психологічні теорії як підґрунтя сучасних методик викладання у вищій школі** Теорія поетапного формування розумових дій П. Гальперіна та її "методичні" можливості. Когнітивно-біхевіоральний підхід до навчання. Проблемне навчання: розв'язанню проблем можна навчити. Програмоване навчання: засади, переваги, обмеження. Інтенсифікація навчання: складніше, швидше, більшими порціями. Модель взаємодії "учень-викладач" у навчальному процесі (за К. Роджерсом). **Тема № 10: Психологічні засади інтерактивного навчання** Підхід, центрований на студенті. Психологічне забезпечення методик, що використовуються в інтерактивному навчанні. Вплив інтерактивного навчання на особистісну, пізнавальну та емоційну сферу особистості студента. Що дає "взаємодія студентів" викладачу?	Самостійна робота, розв'язання задач	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 11,12,15,18,19	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.
0,5 год.	**Тема № 11: Спілкування у**	Лекція, самостійна робота, розв'язання	Презентація навчально-	БЛ - 1-7; ДЛ - 3,4,5,6,7,	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої

	вищій школі Параметри спілкування: перцептивний, інформаційний, інтеракційний. Класифікації видів спілкування. Особливості комунікаційного процесі у вищій школі (залежно від форми навчання). Рівні та механізми спілкування. Конфлікти у вищій школі: причини, анатомія, запобігання, розв'язання. Стилі поведінки в конфлікті. Процедури примирення.Психологічна служба вищої школи. **<u>Тема № 12</u>: Студентська група – створення, розвиток, роль в навчальному процесі год)** Утворення та етапи та особливості розвитку студентської групи. Структура групи, ролі в групі. Проблема лідерства у групі. Вплив групи на особистість студента. Взаємодії та взаємовплив у групі. Продуктивність групової роботи у навчанні. Створення команди (колективу) в студентській групі. Студент у гуртожитку: проблеми співжиття, допомога та контроль з боку викладачів, профілактика конфліктів. Проблема булінгу у вищій школі. Булінгові позиції. Діагностика,	задач,демонстраційні вправи Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	методичні матеріали Презентація навчально-методичні матеріали	8,9,11,17,21 БЛ - 1-7; ДЛ - 3,4,5,7, 9,11,24,26,27	літератури. 3 год. Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. 3 год.

	долання та профілактика булінгу у вищій школі.				
0,5 год.	**Тема № 13: Планування часу і кар'єри** Ефективний розподіл часу: проблема не лише студентів, а й викладачів. Дотримання режиму роботи та відпочинку в процесі навчання і здоров'я студентів. "Тактичне" і "стратегічне" планування майбутнього. Вибір кар'єри. Працевлаштування. Задоволеність роботою. Зміна роботи (професії), перекваліфікація. Проблема безробіття. Спрямованість на успіх – важлива складова успіху.	Лекція, самостійна робота, розв'язання задач,демонстраційні вправи	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 10-12,20,21,23	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури 3 год.
1 год.	**<u>Тема № 1</u>: Навчальні стилі та їхня корекція** 4. Навчальні стилі: визначення, особливості, переваги, обмеження. 5. Методика визначення навчальних стилів студентів. 6. Корекція вад навчального стилю.	практичне заняття : групова та індивідуальна робота. Робота з тестом "Навчальні стилі". Рольові ігри, розв'язання задач, ситуаційних вправ.	Презентація навчально-методичні матеріали, текст тесту	БЛ - 4,5; ДЛ - 2, 7,8,12	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. Відповісти на опитувальник тесту 3 год.
1 год.	**<u>Тема № 2</u>: Вивчення навчальної мотивації студентів** 4. Мотивація до навчання: види причини. 5. Стимули (заохочення і покарання) в навчальному	практичне заняття: дискусія, групова та індивідуальна робота. Ситуаційна вправа. Робота з тестами ("Потреби",	Презентація навчально-методичні матеріали, тексти тестів	БЛ - 1,2,4; ДЛ - 1,2,7,8,9,10,12	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури. Відповісти на опитувальники тестів 3 год.

	процесі у вищій школі: за і проти. 6. Методики вивчення навчальної мотивації студентів	"Мотивація досягнення успіху", "Навчальні інтереси" тощо).			
1 год.	**<u>Тема № 3</u>: Використання психологічних теорій для створення ефективних методик викладання в ВЗО** 3. Психологічні засади ефективного викладання. 4. Відпрацювання методик викладання з врахуванням ідей (на базі) певних психологічних теорій.	практичне заняття: дискусія, групова робота.	Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1,4; ДЛ - 8,13,14,19	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури 3 год.
1 год. **1 год.**	**<u>Тема № 4</u>: Вироблення навичок ефективного спілкування** 5. Параметри спілкування. 6. Види і рівні спілкування. 7. Механізми спілкування. 8. Спілкування без конфліктів. **<u>Тема № 5</u>: Формування і розвиток студентської групи** 5. Формування групи, групові норми. 6. Утворення "команди" (колективу). 7. Групова динаміка. Кооперація, конформізм, конкуренція. 8. Діагностика, долання та профілактика булінгу у вищій	практичне заняття: рольові ігри, вправи, задачі. дискусія, вправи, рольові ігри та демонстраційні вправи, групова робота.	Презентація навчально-методичні матеріали Презентація навчально-методичні матеріали	БЛ - 1-7; ДЛ - 3,4,5,7, 9,11 БЛ - 1,4,5; ДЛ - 5,6,7, 8, 9,13,14,26,27	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури 3 год.

	школі.				
1 год.	**<u>Тема № 6</u>: Поведінка викладача на лекції. Відеотренінг або рольова гра «Чому і як я можу Вас навчити»** *Домашнє завдання:* підготувати фрагмент лекції або практичного заняття на 5-7 хв. Під час віднотренінгу кожен учасник семінару читає свою “міні-лекцію” або проводить фрагмент практичного заняття. Ведеться відеозапис.Група переглядає відеозапис і обговорює, виокремлюючи переваги, знахідки представлених фрагментів лекцій або практичних занять, робить побажання на вдосконалення педагогічних умінь та навичок кожного учасника тренінгу. Рольова гра «Чому і як я можу Вас навчити»: кожен аспірант має підготувати коротку програму дій, за допомогою якої можна чомусь навчити інших. Під час заняття ведеться демонстрація та обговорення слушності методики, виокремлення ефективних та вдалих засобів навчання.	практичне заняття: відеотренінг, рольова гра	Відеотренінг або рольова гра		Підготувати фрагмент лекції або практичного заняття на 5-7 хв. або підготувати коротку програму дій, за допомогою якої можна чомусь навчити інших. 10 год
12: л+6 пр. занять					**78 год.**